

Jonas – profet bjez lóšta k džětu

Jonas stany a čekaše před Knjezom do Tarsisa. A přišedši do Jafa nadeńdže łódź, kotraž do Tarsisa jědžeše. Zaplaći za nju a stupi na nju, zo by z nimi do Tarsisa jěť, daloko přeč wot wobliča Knjeza.

Jonas 1,3

Přez někotre lětstotki měješe profet Jonas špatne mjeno. Kritiski rozum njemóžeše zapřijeć, kak je móžno, zo wjelryba cyłeho čłowjeka spóžřeje, zo wón při tym žiwy wostanje a zo ryba jeho tři dny pozdžišo na kraj wuplunje. To su bajki za małe džěci, ale nic za rozswětleno dorosćeneho, takle so praješe a pisaše. Tomu znaprěčiwjachu konserwatiwni teologojo, zo to tak w bibliji steji, tuž je tež tak byto. Hdy bychmy započeli, mału wěc w bibliji do prašenja stajić, bychmy spěšnje nimale cytu bibliju zhubili.

Džensa je so tuta zwada chětro změrowała. Powšitkownje so měni, zo je Jonas historiska postawa, zo pak je kniha z jeho mjenom hakele pozdžišo nastała jako dosć kritiska bilanca židowskeho profetizma. Rozsudne je poselstwo knihi, nic někajki džiw po tehdyšich předstawach.

Jonas bě, telko je wěšte, wukubłany profet. Bě měť swojeho mištra, kiž bě jeho nawučit Bože słowo po židowskim wašnju wozjewjeć, ludźi napominać a kublać. Druzy profeca tajke wukubłanje njemějachu, na příklad profet Amos, kotryž trochu hordže wo sebi praješe, zo njeje profet ani šuler profeta, ale wolacy pastyr (Amos 7,14). Jonas pak běše hłownohamtski profet.

Jonas dósta wot Boha nadawk: „Staň a dži do wulkeho města Niniwe a přěduj

w nim; přetož jich zlósc je přede mnje přišta.“ Wulkoměsto Niniwe ležeše sewjero-wuchodnje Israela. Zo běchu w nim jara wšelake wobstejnoscě, móžemy sej derje předstajić, hdyž myslimy na džensniše wulkoměsta zapadneho swěta. Pokutu přědować we wulkoměsće – komu so to chce? Jonasej znajmjeńša nic. Wón wobzamkny, zo čeknje do najzdalenišeho kuta tehdyšeho swěta, do Tarsisa w džensnišej Španiskej. W přistawje Jafo, štož je džensni-

a matrozam a prošeše, zo bychu jeho do morja čisnyli. Tak so tež sta.

Jonas je příklad za to, zo so hamtska cyrkej zapowědži Božemu słowu. Wšo móžne je zajimawše a wažniše hač Bože słowo wozjewjeć. Zo by so moderny čłowjek docpěť, so to a tamne pospyta, tola na słowo so zabudže. Hdyž pak cyrkej wopuści swój nadawk, wozjewjeć Bože słowo jako kaznju a jako dobre poselstwo, hdyž so poda na swětné puće a tu a tam sobu čini, dokelž je to runje prašane a relevantne, tak to k ničemu njewjedže, chiba do katastrofy. Na to chcyše tón, kiž je knihu wo profece Jonasu pisať, swojich čitarjow skedžbnić.

Stawizna wo Jonasu pak tež na to pokaza, zo zamóže Bóh samo přez tajkeho njeswěrneho sobudžětačerja ze žohnowanjom skutkować. Na łódzi wobswědči Jonas matrozam swoju wěru. Hdyž wichor wočichny a mórske howrjenje přesta, tak so ludžo na łódzi „před Knjezom jara bojachu a woprowachu Knjezej wopory a činjachu slubjenja“. Woni běchu so potajkim wot swojich bohow wotwobročili a dowěrjachu so temu Bohu, kotrehož bě jim Jonas wozjewił, Bohu biblije a Israela. To bě krasny wuspěch, nic tak jara za Jonasa, ale za Boha, kotryž swoje zaměry tež z njehódnymi

služownikami přesadži.

Biblija njeboji so, Božich služownikow – profetow, měšnikow abo kralow – w jich wulkosci, ale tež ze wšitkimi zmylkami a słaboscemi rysować. Wěra do Boha zmóžnja realistiski wid na wobmjězowanosc a na šansu džensnišich hłownohamtskich zastupjerjow cyrkwy. Bóh twari swoju cyrkej tež z ludźimi, kaž bě to Jonas.

Jan Malink

Namórnicny čisnu Jonasa do morja, wigneta z Bible des Sauvigny, 12. lětstotk

Foto: Bibelllexikon

še Jaffa w Israelu, namaka łódź, kiž by jeho tam dowjezła. Trochu směšna bě jeho předstawa, zo namaka tam městno, „daloko přeč wot wobliča Knjeza“.

Bohu so tajke zadžerženje njespodobaše. Pozběhny so wulke njewjedro, tak zo so łódź nimale rozlawa. Matrozajo modlachu so „kóždy k swojemu bohu“, kaž w bibliji rěka, Jonas pak hnydom spózna, zo plaći to jemu. Wuspowěda so kapitanej

Daniel w lawowej jamje

Lube džěci, džensa chcu wam stawiznu wo profecje Danielu powědać.

Daniel bě młody muž z Jerusalema. Kral Nebukadnecar skaza jeho a jeho přecelow k sebi na kralowski dwór. Kral chcyše mudrych služownikow wokoło sebjě měć. Tak dyrbjachu Daniel a jeho přeceljo wjele wuknyć, tež kralowu řeč.

Raz w nocy měješe kral són. Nichtó njemóžeše jemu woznam sona rozklasć. Kral so mjerzaše a chcyše swojich služownikow pochłostać. Ale Daniel prošese wo kusk wjace časa k přemyslowanju. Hromadže ze swojimi přecelami modleše so k Bohu. A Bóh pomhaše, wón rozjasni Danielej són krala. Jako kral woznam swojeho sona zhoni, wjeseleše so, da Danielej bohate dary a pomjenowa jeho na wjercha w swojim kralstwje.

Někotre lěta so minychu a mjeztym knježeše w kraju nowy kral Darius. Tež Darius měješe Daniela jara rady a tak bě Daniel nětko najwažniši pomocnik krala. Někotrym služownikam pak so to

njelubješe, woni běchu žarliwi. Wšědnje wobkedźbowachu Daniela a přemyslowachu, kak móhli jemu zeškodźeć. Jako Daniela raz při modlenju lepichu, přeradžichu to kralaj:

„Daniel modli so k swojemu Bohu. Wón ma hišće dalšeho krala pódla tebjě!“

Hačrunjež kral Daniela lubo měješe, njemóžeše hinak a čisny jeho do jamy, w ko-

trejž běchu lawy. Před jamu bě wulki kamjeń, tak zo njebě móžno čeknyć. W samsnej nocy starosćeše so kral wo Daniela a njemóžeše spać. Na přichodnym dnju hnydom rano zahe da Darius lawowu jamu wočinić. Kral wuhlada měrljowych lawow a spokojneho Daniela. Kral Darius so spozdžiwaše:

„Kak sy tak měrljowy? Lawy su tola strašne zwěrjata.“

Daniel wotmołwi:

„Ja so modlach w nocy k Bohu a prošach jeho wo pomoc.“

Bóh pósła jandžela do lawoweje jamy, zo by lawam klamu zezamkał.

„Bóh je mój wumóžnik“, so Daniel zradowa.

Kral Darius spózna, zo je Bóh, ke kotremuž so Daniel modleše, žiwy Bóh a wumóžnik ze wšěch nuzow, kotryž móže dźiwo skutkować.

Maria Wirtheck

Daniel (naprawo) w jamje z lawami, jandžel (srjedža) jemu pomha Rys.: Elisabeth Reuter

Pokiwy

Serbski domizniski dzeń

11. julija 2021 we Wojerecach

Tež lětsa přepróšuje Janska wosada na Serbski domizniski dzeń do Wojerec, na kotryž su wjacore drastowe towarstwa swoje wobdźělenje pripravili. Dzeń so zahaji z kemšemi we Wojerowskej Janskej cyrkwi, kotraž započinja so w 10.00 hodź. Po tym jědže so ze zapřahami na Horu, hdžež budže wobjed a připołdński program. Patokec bróžnja a Serbski burski muzej budžetaj wotewrjenej. Witaj-pěstowarńa předstaji serbski program a Smolerjec kniharnja poskičuje serbske knihi.

Zajimcy su wutrobnje witani.

jm

Swjedźenski koncert

Na přenim kóncu tydženja julija přepróša oktet, zestajany ze spěwarjow chóra Budyšin a Lubijskeje eforije, zhromadnje z Nowej lužiskej filharmoniju na swjedźenski koncert k česći 675lětneho jubileja zwjazka šesćiměstow a 800lětneho jubileja přenjego naspomnjenja Lubija. Spěwaja so wurězki z oratorija „Podlěčo“ Korle Awgusta Kocora, kantata „Tönet ihr Pauken“ Johanna Sebastiana Bacha a „Te Deum“ Marc-Antoinea Charpentiera. Koncerty wotměwaja so 2. julija w 19.30 hodź. w Kamjenskej Marinej cyrkwi, 3. julija w 19.00 hodź. w Janskej cyrkwi w Žitawje a 4. julija w 19.00 hodź. w Mikławšowej cyrkwi w Lubiju.

Benjamin Wirth

Čitanje w Hodźiju

Wutoru, 6. julija, předstaji knjez dr. Křesćan Kessner w Hodźijskim kantoraće (Nawjes 2) swoju knihu „Swjate su mi twoje hona – Heilig sind mir deine Fluren“ a budže z njeje čitać. Awtor spyta w knize duchowny pozadk teho słowjanskeho we Łu-

žicy wopisać. Při čitanju budže so na pasáže koncentrować, kiž jednaja wo zwisku mjez nabožnym a narodnym, kotryž hač do džensnišeho wobsteji. Započatk je w 19.00 hodź. Witajće k nam!

Hodźijska Bjesada

Pišćelowy koncert

We wobłuku Budyskeho pišćeloweho lěča wuhotuje Berlinski organist Tomaš Žur srjedu, 7. julija, koncert w Budyskej Pěterskej cyrkwi. Zaklinča twórby Bacha, Dupréja, Hersba a Cyža. Započatk je w 19.30 hodź.

PB

Spěwny wječork

Rakečanska Bjesada přepróšuje na pjatk, 6. znenca, na lětuši spěwny wječork na Rakečansku farsku zahrodu. Kaž bě dotal z wašnjom, chćetej Hodźijska a Rakečanska Bjesada wječork zhromadnje přewjesć. Wobě wjeselitej so na wjele dalšich hosći. Započatk wječorka budže w 19.00 hodź.

Günter Holder

Jubilejny 75. serbski cyrkwinski dzeń w Delnjej Łužicy

19. a 20. junija w Mósće serbski cyrkwinski dzeń a 120lětny jubilej cyrkweje woswječili

1947 bě so we Wojerecach přeni Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń wotměł. Jeho 75. jubilej wuhotowa so w Delnjej Łužicy, hdžež běchu so tamniši organizatorojo za to rozsudzili, jón 19. a 20. junija hromadže ze 120lětnym jubilejom cyrkweje w Mósće woswječić. Tak njestaješe zeńdženje jenož w tradiciji serbskeho cyrkwinskeho dnja, ale bě zdobom Mósćanski wosadny swjedžen. Dwoji zaměr wotblyšćowaše so w zestawje programa kaž tež w rěčnym rjadowanju.

Sobotniše popołdnje

Dwójny jubilej zahaji so sobotu popołdnju w Mósćanskej cyrkwi. Předsyda Towarstwa za spěchowanje serbskeje rěče w cyrkwi dr. Hartmut Leipner wjeseleše so, zo móžeše na polsta wopytowarjow witać, mjez nimi tójšto Hornjoserbow.

Farar Ingolf Kšenka z Janšojc, kiž ma tež Mósćansku wosadu na starosći a je sobuzamołwity za serbske cyrkwinske dželo w Delnjej Łužicy, měješe dwurěčnu zahajensku nutrnost.

Přizamkny so přednošk Hartmuta Leipnera w němskej rěči wo stawiznach delnjoserbskeje biblije. Z pomocu wobrazow předstaji referent wuwice přez lětstotki. Wuchadžeše z narodneho položnja w Delnjej Łužicy: 1815 swječachu so w 49 wosadach serbske kemše, tola lětstotk pozdžišo, 1927, jenož hišće w pjeć. Přiwšěm mnozy duchowni wjele prócy na to nałožichu, wosadnym Bože słowo w maćernej rěči spřístupnić. Johannes Briesmann bě 1522 přeni, kiž w Choćebuzu luthersce předowaše. Přichodny měžnik bě 1548 wot Mikławša Jakubicy dokončeny přeložk Noweho zakonja, kiž wosta w rukopisu. Sčeho-

Předsyda Towarstwa za spěchowanje serbskeje rěče w cyrkwi dr. Hartmut Leipner prezentowaše loni wušće knižne wudaće delnjoserbskeje biblije.

wachu Albin Moller w Tšupcu z přenjej serbskeje čišćanej knihu, Bogumił Fabricius w Kórjenju z katechizmom a z Nowym zakonjom kaž tež Bjedrich Fryco w Gołkojcach ze Starym zakonjom. 1868 potom předležeše Haušigowa biblija jako přeni cyłkowny wudawk delnjoserbskeho Swjateho pisma. 2018 sčehowaše jeho digitalne a 2020 džak spěchowanskim srědkam kraja Braniborskeje jeho knižne wudaće.

Připowědženy přednošk fararja Kšenki wo serbskich wosobinach z Mósta a z Janšojскеje wosady so njewotmě. Město toho wudželi so naposledk při wuchodže manuskript referata z datami k fararjomaj Sarbanej a Haušigej a k wučerjomaj Worchej a Hühnchenej.

Program w cyrkwi wobzamkny čitanje rodzeneho Mósćanarja dr. Fryca Liba z chroniki jeho ródneje wsy. Znaty germanist a sorabist, něhdyši docent na Inženjerskej wysokej šuli w Choćebuzu a nawoda kubłanskeho centruma ABC je awtor basniskeje zběrki a wjacorych serbskich tekstow a wučbnych materialijow za serbsčinu. Škoda tuž, zo bě tež jeho čitanje němske. Awtor poda dohlad do cyrkwinskih a šulskich stawiznow Mósta a zakónči z čitanjom směšneju podawkow nastupajo cyrkej a fararja.

Na popołdnju běstaj mjez druhim přitomaj krajny rada wokrjesa Sprjewja-Nysa Harald Altekrüger a za serbske naležnosće wokrjesa zamołwita Kerstin Kosakojc. Z Hornjeje Łužicy běstaj přijěloj předsyda Towarstwa Cyrila a Metoda Jurij Špitank a předsyda Serbskeho ewangelskeho

Koncert hudźbneje skupiny Lena Hauptmann Trio při wabi sobotu popołdnju dalšich serbskich a němskich hosći do Mósta.

towarstwa Mato Krygař. Hinak hač bě hewak při cyrkwinskih dnjach z wašnjom, pak so woni wosebje njewitachu a žane postrowne słowo njeposrědkowachu.

Zady w cyrkwi wuležachu serbske publikacije, mjez nimi loni wušće knižne wudaće delnjoserbskeho Swjateho pisma. Tež junijske čisło Pomhaj Bóh z wjacorymi delnjoserbskimi přinoškami a junijski Nowy wósadnik, kotryž je přezcylnje wěnowany 75lětnym stawiznam cyrkwinskih dnjow, móžachu sej zajimcy sobu wzać.

Po zarjadowanju w cyrkwi mějachu přitomni wonka w swjedženskim stanje skladnosć k bjesadže při kofeju a tykancu. Sobotniši program zakónči so z wustupom w Delnjej Łužicy znateje hudźbneje skupiny Lena Hauptmann Trio. Hodžinski koncert, w kotrymž zaklinčachu jazz, latin a serbski ⇨

Přewodženy wot moderacije Janšojскеho fararja Ingolfa Kšenki (nalěwo) čitaše rodzeny Mósćanar dr. Fryco Libo z chroniki swojeje ródneje wsy.

⇒ pop, bě někotrych dalších němskich a serbskich připoslucharjow k cyrkwi přiwabił.

Njedźelniše kemše

Njedźelnu dopołdnja zhromadži so nimale sto kemšerjow k serbskej Božej službě w nowogotiskej Mósćanskej cyrkwi. Někotre žony a holcy běchu w delnjoserbskej drasće. Tež Slepjanske drasty běchu ze skupinku z Rowneho zastupjene.

Džak wosebitemu zešiwkej, kotryž bě Hartmut Leipner zestajał, móžachu wšitcy kěrluše a liturgiju w delnjoserbsčiny sobu spěwać abo pódla wotčišćany němski tekst čitać. Tež předowanje so kemšerjam w čišćanej formje na wosebitem lópnju delnjoserbsce a němsce poda. Serbski rozhłós MDR a RBB kemše live wusłaštej.

Boža služba zahaji so ze začahom sobuskutkowacych a ze solom Zinzendorfowego kěrluša „Jezu, prjedy dži“. Po witanju přez Hartmuta Leipnera spěwaše farar Ksenka liturgiju. Něhdže džesać džěci poda so na Adamojc dwór napřečo cyrkwi, hdžež so štyri młode mačerje wo kemše a zabawu za nje postarachu. Čitani měještaj Hans-Joachim Rocha a młodostna Annelie Adamojc.

Swoje předowanje zložil Dešnjanska fararka Katharina Köhlerowa na hrono dnja,

Dešnjanska fararka Katharina Köhlerowa předowaše na njedźelnišich kemšach.

kotrež bě zdobom hesło cyrkwinskeho dnja: „Pytajće Knjeza, doniž móže so namakać; wołajće so k njemu, doniž je blisko.“ (Jez. 55,6). Nuzu Israelitow, sedzacych při rěkach Babylona, přirunowaše předarka ze wšelakej nuzu, kotraž nas džensnišich potřechi. Swoje rozloženje zahaji ze solo-spěwanjom na znate słowa psalma „By the

waters of Babylon“ w hebrejskej, jendzelskej a delnjoserbskej rěči. We wšech časach su ludžo swoju nadžiju na Boha stajeli, zjima předarka, tak směje tež my po njej nadžije do přichoda zhladować.

Próstwy přednjesechu Hanelora Handrekojc z Mósta, Manfred Hermaš z Rowneho a sup. Krystof Rummel z Hodžija. Wo hudžbne wobrubjenje postarachu so Tim Šmit při piščelach, hudžbna skupina Hegeleicht a spěwna solistka Kathie Sprigodojc. Kemše zakónčichu so z Božim wotkazanjom, kotrež so hišće njeprětrateje pandemije dla bjez wina swječeše.

Swjedžen při cyrkwi

W swjedženskim stanje mějachu zhromadzeni po kemšach wjac hač dvě hodzinje chwile k bjesadze ze znatymi a njeznatymi w hornjo- a delnjoserbskej abo tež němskej rěči. Při pobóčných stejišćach móžeše so kóždy po potřebje z wobjedom, swačinu a při tropiskich temperaturach wosebje tež z pićom zastarać. Z dalšeho stejišća wuslaštaj reporteraj live po žolmach delnjoserbskeho rozhłosa RBB za připoslucharjow při domjacych radijach.

Program pokračowaše z dwurěčnym předstajenjom wšelakich wariantow serbske drasty Mósćanskeje wosady, kotrež běchu sej wjacore holcy a žony woblekli. Skupinka Rownjankow so po tym w swojej serbskej a po němškej drasće předstajil, na kotrychž rozdžěle Manfred Hermaš skedžbni.

Sčěhowaštej postrowaj zastupjerjow cyrkwinskeju zarjadow cyrkwe EKBO a sakske krajneje cyrkwe. Z Berlinskeho konsistorstwa porěča tam za Serbow zamołwity Clemens Bethke. Ze swojim wuprajnjom „EKBO ohne sorbisches/wendisches Leben ist undenkbar“ a swojim serbskim rozžohnowanjom „Daj Bog znowa zas!“ wón přitomnych Serbow zwjeseli. Postrowy sakskeho biskopa Bilza posrědkowaše wyši krajnocyrkwinski rada Thilo Daniel. Wón pokaza na to, zo so tuchwilu na zestajenju serbskeho lekcionara džěla, štož chce krajna cyrkej podpěrować.

Postrowomaj přizamkny so předstajenje knižnych wudaćow Kathariny Gutšmitojc ⇒

Njedźelniše kemše w Mósćanskej cyrkwi

„Wendish Heritage“ – někotre mysle k tradiciji a přichodej

75. serbski cyrkwinski dzeń w Mósće bě pjaty, kiž so w Delnjeje Łužicy wotmě. Ze serbskimi kemšemi, drastami a spěwami je nawjazał na tradicije. Nastupajo rěč pak bě to za mnje, kotraž sym w minjnych šěsć lětdžesatkach lědma jedyn ze serbskich cyrkwinskih dnjow skomdžila, přěni, na kotrymž měješe z wuwzaćom kemšow němska rěč jasnu nadwahu.

Chcyjo nochcyjo dyrbych so při tym na Serbow w Texasu dopominać, kotřiž swjeća jónu wob lěto w Serbinje swój

„Wendish Fest“ (Serbski swjedžen). Dzeń zahaji so z jendzelskorěčnymi kemšemi w cyrkwi, w kotrež bě so hač do lěta 1920 serbsce předowało. Zwjetša přizamknje so hišće němska Boža služba, wšako je němčina mačerščina najstaršich wosadnych. Po kemšach pokročuje dzeń na swjedženišću ze zhromadnym wobjedom, zabawu za dorosćenych a džěci kaž tež z kulturnym programom, na kotrymž rady folklornu skupinu z Łužicy witaja. Na tajke wašnje spominaja potomnicy serbskich wupu-

ćowarjow jónu wob lěto na swoje „Wendish Heritage“ (serbske namrěwstwo).

Nam wšitkim je wědomo, zo položenje serbskeje rěče w ewangelskich kónčinach njeje jednore – a wupuć namakać njeje lochko. Tuž dyrbymy so jako ewangelscy Serbjas prašec: Smy runja Serbam w Texasu mjeztym tež we Łužicy tak daleko, zo w cuzej – w tym padže němskej – rěči na swoje serbske korjenje spominamy? Leži w rěčnej změnje přichod našich serbskich cyrkwinskih dnjow? **Trudla Malinkowa**

⇒ wo chodojće Morawje a jeje wšelakich kuzlarskich činkach. Awtorka sama bě při tym do čorneho kostima Morawy zdrasce- na, mjeztym zo jeje nan Uwe Gutšmit, bywši wučer delnjoserbsčiny, wo wobsahu stawizničkow rozprawješe a do kupjenja knižkow wabješe.

Telefoniski zwisk nawjaza so z wosebi- tym jubilarom, delnjoserbskim řečewědni- kom Manfredom Starostu. Z Janšojc pochadźacy a nětko w Lipsku bydlaacy sla- wist, słownikar a awtor wučebnicow swjeće- še runje tón dzeń swoje 80. narodniny. Je- mu k česći zanjesechu wšitcy trójnu serb- sku „Stawu“.

Mjez jednotlivymi přinoškami zaspěwa- chu sej zhromadźeni, z gitaru přewodźeni wot Ingolfa Ksenki, serbske a němske spě- wy. Jako solist přednjese farar swoje swo- bodne němske přebasnenje znateho spě- wa „Běži woda“, w kotrymž njeje hižo řeč wo złym susodze, kiž je Serbam bėdu přin- jesł, ale wo „Gier nach Kohle“, kotraž je wina na „meiner Lausitz graues Grab!“

W samsnym času kaž so program won- ka wotmě, mějachu wobdźelnicy sklad- nosć, so w cyrkwi wobdźělili na wjedźenju z Manfredom Hobližom a na předstajenju piščelow z Timom Šmitom. Tež wušiwanje delnjoserbskich drastow, kotraž Antje Leh- nitzke z Hochozy demonstrowaše, móža- chu tam wobdźiwać. Z knižnym blidom bě Ludowe nakładnistwo Domowina prezent- ne, hdžež poskičachu so předewšěm Del- nju Łužicu nastupace wudaća. Začišć wo stawiznach serbskich cyrkwinskih dnjow posředkowachu fotografije z archiwa Ger- harda Wirtha, kiž so w bjezkónčnej wot- měnje na płačće pokazowachu.

K zakónčenju přeprasy fararka Köhlero- wa na Łužiski cyrkwinski dzeń, kiž budže klětu w Zhorjelcu. Sup. Rummel dźakowa- še so organizatoram a přeprasy na při- chodny Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń klětu do Bukec. Ze zhromadnym kěr- lušom a žohnowanjom Serbskeho superin- tendenta so dwójny němsko-serbski a cyr- kwinsko-wosadny swjedzeń zakónči.

Zjawny dźak

Dwójny jubilej w Mósće je pod serbskim Božim słowom hromadže wjedł ludźi z rozdźelnej maćeršćinu a wšelakim swě- tonahladom ze wšěch kónčin Łužicy. Po dołhim času pandemije běchu wšitcy dźa- kowni za wjesolu zhromadnosć. Hornjo- serbscy hosćo dóstachu w Mósće začišć wo džensnišim cyrkwinskim a serbskim ži- wjenju w Delnjej Łužicy. Za wšě přihoty a přewjedźenje dwudnjowskeho zeńdže- nja słuša dźak Towarstwu za spěchowanje serbskeje řeče w cyrkwi a skupinje Serbska namša, předewšěm předsyźe dr. Hart- mutej Leipnerej a fararjej Ingolfjej Ksenice, kaž tež mnohim pomocnicam a pomocni- kam z Mósćanskeje wosady a dalšim so- buskutkowacym z druhich kónčin Delnjeje Łužicy.

Trudla Malinkowa

Wšelake warianty serbskeje drasty předstajichu žony a holcy z Mósćanskeje wosady.

Za čas njedźelnišeje Božej služby mějachu džeći na Adamojc dworje napřećo cyrkwi swoje kemše a zabawu.

Hornjo-delnjoserbska bjesada při Mósćanskej cyrkwi, wotprawa: předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa Mato Krygař, Stefan Cuška a Benjamin Wirth z Budyšina, Gregor Kliem z Dešna

Fota: Jürgen Mačij

Njeswačidlski farar Handrij Smoler

Narowny pomnik Njeswačidlskeho fararja Handrija Smolerja (1692–1729)

Foto: Handrij Wirth, repro.: SKA

W loňšim oktoberskim čisle Pomhaj Bóh rozprawješe Handrij Wirth wo tym, kak bě na bywšim farskim dworje w Njeswačidle nadešoł narowny pomnik něhdyšeho wosadneho diakonusa a fararja Handrija Smolerja (1693–1729). Wulka pěškowcowa plata słužeše a słuži nětko zaso jako wodžeće stareje studnje, kotraž je mjeztym zasypana.

W swojim přinošku pokaza Handrij Wirth na to, zo bě Handrij Smoler přeni duchowny, kiž bu 1726 jako diakonus, potajkim jako druh farar, k podpěrje wosadneho fararja do Njeswačidla powołany. Hdyž potom wosadny farar lěto pozdžišo zemřě, bu wón jako jeho naslědnik powołany a bě přeni, kiž 1728 do nowonatwarjeneje fary, kotrejež zbytki džensa jako ruina při starym kěrchowje steja, začahny. Dołhe skutkowanje wšak jemu poprate njebě, wšako hižo 1729 w starobje 36 lět zemřě.

Smoler pak njeje jenož pomnjeća hódny duchowny Njeswačidlskeje wosady. Tež w serbskim pismowstwje je wón swoje slědy zawostajił. Krótko do swojeje smjerce wobstara w lěće 1729 nowy wudawk psalmow z lěta 1703 a přispori jón z 21 modlitwami pod napisom „Wšědne modlitwy jeneho wěrneho křesćana“. Eksemplarij tuteje z 356 stranami dosć wobšěrnej knihy chowatej so w Budyskej Serbskej centralnej bibliotece. Tuteho knižneho wudaća dla słuša Handrij Smoler k spisacelam

ewangelskich Serbow a dósta so tak tež do Noweho biografiskeho słownika.

Wuznama Smolerja za serbske pismowstwo dla njech je tu podaty posłowny napis, kiž steji na jeho narownym pomniku. Z njeho zhonimy mjez druhim dotal njeznaty džen narodženja Smolerja, městna jeho wukubłanja a informacije wo jeho swójbnych wobstejnosćach. Tekst wučitali su w zhromadnym džěle Handrij Wirth a Trudla a Jan Malinkecy. **Trudla Malinkowa**

„Wšědne modlitwy jeneho wěrneho křesćana“, wudate hromadže z psalterom 1729 wot Handrija Smolerja w Budyšinje

Narowny napis Handrija Smolerja

Hier liegen die Gebeine, eins im Leben u: nach den Tode geliebten Ma[es] Weyl: H: Wohl Ehrwürden Herrn Herrn ANDREA E SMALERS treu gewesenen Pastoris allhier, Welcher in Glauben u: geistl. Wisenschaft ein Mann zu werden, von Jugend auf, von Gott erwecket, u: von gelehrten Mäñern noch angeführet worden. Im Anfange zu Hoyerswerda wo er 1692 d. 9. Nov. geb: weiter in Budißin, folg: in Wittenberg u: Leipzig. Im Predigt Amt aber sich also erwiesen in Reichwalde von 1721–1726. In Neschwitz als Diaconus u: Substitutus Pastor 1726, von 1727–1729 als Pastor. Eines weibes Mañ ist er nach Göttl. ordnung in Ehestande gewesen, nach dem er sich mit eines Pristers Tochter nach Prie[titz] damahls Ju:Fr: JOHANNA ELISABET[...] WEHSIN Aõ 1722 d 10 Febr: vereheliget [...] gezeuget 4. Kinder, 2. S. u. 2. T. Gott wol[...]

das er balt solte ein vollkömener Mañ werden [...]

muste er in der Unvollkömtheit ein Mañ zu seyn aufhören, u: seine Seele wurde aufgen[ö]men in]

die vollkömtheit d: 6. Sept. 1729 nach[dem er]

Hier gelebet 36 Jahr 10 M. 3 T.

Leichen Text Ebr. XIII, 7
Gedencket an eure Lehrer
die euch das Wort Gottes ge
sagt haben [u: folget] ihnen nach

Wotkryće při cyrkwi w Njeswačidle

Lětsa dóstanje naša cyrkej po 62 lětach nowu třechu. Někotři znaja hišće luboznu, ze sćinu krytu třechu z lěta 1948, kotraž je jednaće lět słužiła. Dokelž so cyrkej tež zwonka ponowja, je so wobmjekot někak hač do wysokosće jedneho metra wotkopał. Při tym namakachmy swědk powjetšjenja z časa krótko po 1600. Tehdy je so cyrkej na džensnišu wulkosć přetwarila. Tak pokazachu so zapadneje rózkej stareje cyrkwje najskerje z 13. lětstotka. Tež někak sydom metrow dołhe powjetšenje je derje spóznać. Foto pokaza južnu sćenu cyrkwje.

Tekst a foto: Handrij Wirth

Kopiju Małowjelkowskeho zwona w Serbinje poswjećili

Sponsorjo zwonowego projekta: Wiederholdec (naprawo) a Mitschkec mandželskaj ze Serbina

Foće: Marian Wiederhold

Lětsa swjatki poswjećichu w texaskim Serbinje kopiju zwona, kotryž běchu sej serbscy wupućowarjo 1854 w Gruhlec lijerni w Małym Wjelkowje leć dali a sobu do Texasa wzali. Swjatki 1857 wot fararja Jana Kiliana poswjećeny, słužeše originalny zwón nimale polsta lět Serbinskej wosa-dže. Po tym zo bě so 1904 puknył, bě jón

wosada 1926 lutherskej uniwersice Concordia w texaskej stolicy Austinje přewostajila. Tam wón mjeztym nimale hižo sto lět jako pomnik na campusu steji a na serbske korjenje lutherskeje cyrkwyje w Texasu dopomina.

Dokelž njebě možno originalny zwón do Serbina wróco dóstać, bě so loni na iniciativu Serbinčana Jacka Wiederholda w Sinje w Hessenskej kopija zwona lafa. Wiederholdec a Mitschkec mandželskaj běchu projekt financowali, rodženy Budyšan Pětr Langer bě so wo leće w Němskej postarał. Pomhaj Bóh wo tym loni w septemberskim a lětsa w měrcowskim čisle rozprawješe.

Nowy zwón dósta swoje město před zachodom do serbskeho muzeja w Serbinje, hdžež da towarstwo Texas Wendish Heritage Society zwonicu za njón natwaric. Poswjećenska swjatočnosť wotmě so na popoždnu swjatkowneje njedžele, 23. meje – runje 164 lět po tym, zo bě so originalny zwón swjatki 1857 poswjećil. Čłon předsydstwa serbskeho towarstwa George Boerger móžeše na wurjadny podawk něhdže sto sobustawow towarstwa w rumnosćach serbskeho muzeja witać. Wón poda zdobom přehlad wo stawiznach zwonow Serbinskeje cyrkwyje. Nutrnosť ze zhromadženymi swjeteše Aaron Kalbas, farar w Thornedale njedaloko Serbina, kotryž je syn Serbinskeje wosady a ma serbske swójbne korjenje. Z huslemi a gitaru so spěwanje kěrlušow přewodžeše. Jack Wiederhold jako iniciator projekta na swjatočnosťi nowy zwón zwonješe.

Trudla Malinkowa

Někotři člonjo towarstwa Texas Wendish Heritage Society po poswjećenskej swjatočnosťi swjatkownu njedželu při nowej zwonicy před serbskim muzejom w Serbinje

Spjaceju kralow ze starodawneje serbskeje baje předstajacy zornowcowy stołp při kopoluće wokoło hory Lubina juhowuchodnje Budyšina

Foto: Trudla Malinkowa

Šćežka sydom serbskich kralow na horje Lubinje

Sydom serbskich kralow, z domjaceho zornowca wudypanych wot řezbarja a kamjenječasarja Markusa Herolda z Bělšec, so lětsa nalěto wokoło hory Lubina nastaji. Jeho serbska mandželska Judith bě sej z tutym projektom nahladne myto při akciji „Čiń sobu“ wudobyta. W gmejnskim łopješku Budestec so wona wšěm tym podžakuje, kiž su k poradženju dopomhali. Tež serbskej (mjeztym dorosćenej) džěšći ze Starých Hajnic stej so po swojemu móžnosćach wobdžěliłoj.

Zo by so při wuchodžowanju wokoło Lubina tež něšto zajimawe stać móhło – wězo jenož za tych, kiž na tym zajim maja –, su so tam cache za geocaching schowali. Bohu budž skoržene, zo je so hač do spočatk junija hižo šěsć rotkow pokradnyło. Čehodla činja njedočinkojo tajke něšto hrozne? Ma to tola jenož słužic zajimcam k wjeselu!

Na wjersku hory steji napisane, zo su swěrnji poddanojo swych zabitych kralow do tehdy hišće naheje, daloko do kraja sahaceje hory pochowali.

Přejemy wšěm wuchodžowarjam a pućowarjam přez naš Lubin mnoho radosće a wočerstwjenja.

HaHaTa

Spěwny wječork we Wuježku pod Čornobohom

Dr. Křescán Kessner čítaše a přednošowaše na wječorku Bukečanskeje Bjesady we Wuježku pod Čornobohom.

Foto: Arnd Zoba

17. smažnika běše Krygarjec swójba čłownikow Bukečanskeje Bjesady a zajimowanych hosći na spěwny wječork na swoju zahrodu do Wuježka přeprosyla. Na programje steješe zhromadne serbske spěwanje a čitanje awtora dr. Křescána Kessne-

ra ze swojeje knihi „Swjate su mi twoje hona“.

W zahrodze, ležacej na połnocnej skłoninje Čornobóha, witaše wšo dohromady dobrych dwaceći hosći wočerstwajaca temperatura, štož do spěwanja pohonjowaše,

ale tež k sluchanju na wuwjedženja awtora wabješe. Dr. Kessner, rodženy Bjerna-džičan (Bernstadt pola Lubija) ze serbskimi korjenjemi, předstaji wubrane wotrězki ze swojeje z wjele lubosću a angažementom spisaneje knihi. Při tym wotkrywaše připosłucharjam někotružkuli zajimawu nadrobnosć. Tehorunja znazorni, zo chce kniha tež něšto wuprajic wo znutřkownym w čłowjeku, něšto, štož čitar poprawom njewočakuje. Snano je kniha přez to pomoc wšěm tym, w kotrychž stej serbska rěč a kultura w podwědomju zasypanej, tutón pokład zaso za sebje wotkryć.

Wotměnjejo z čitanjom sej hosćo wospjet zaspěwachu. Jednu z tajkich přestawkow wužiwaše Róža Pinkawina z Worcynja, dołholětna kuratorka muzeja Měrcína Nowaka w Njehornju, dr. Křescána Kessnera wosobinsce powitać a so jemu za jej darjenu knihu podzakować. Běštaj so před dołhim časom zeznałoj, jako dr. Kessner Měrcína Nowaka wopyta. Dašću čitansku přestawku wužiwachu přitomni za slódnu wječer. Wšelke napoje a pražene kołbaski z přikuskom dobru naladu skułojčichu.

Po třoch hodžinach skónči so wječork z kěrlušom, zhromadnym Wótčenašom a požohnowanjom přez wosadneho fararja Thomasa Haenchena. Za rjany wječork wutrobny džak dr. Kessneraj a Krygarjec swójbjje kaž tež wšěm druhim pilnym rukam za wšu prócu! **Arnd Zoba**

Hdžež dže wo serbstwo, tam jeho wuhladaš

Znaju dr. Kessnera hižo mnohe lěta. Wón dawa nam jako blidarjam hižo w druhej generaciji našeje firmy a nětko pola našeho syna w třećej generaciji nadawki za wudžewki. Chcu na to skedźbnić, zo dawa wón wosebje serbskim firmam nadawki, kaž třechikryjerjej, molerjej jako pomnikoškitarjej a nam blidarjam. To nas wězo wužaduje, hdyž zwonka serbskeho sydlenkeho ruma nadawk wot přeswědčeneho Serba blisko Lohmena dóstanješ. Haj, jeho dowěra je tak wulka, zo nam samo kluč domu da, zo móža naši sobudželačerjo w jeho njeprítomnosći džełać. Wužadaje na detaile na příklad woknow z wotpowědnymi skowarskimi dželemi, na swójsku biblioteku, starozitne durje a nětk na kuchnju z wosebitej barbu słowjanskeje lipy su wězo wulke. To wšo je za wóčko zwjeselace a za nas pozbudžowace.

Hdyž je nětko dr. Kessner loni knihu „Swjate su mi twoje hona“ spisał, kotruž njejsym hišće do rukow dóstał, ale sej ju bórže kupju, potom móžu sebi předstajic, zo zwonkastejacy bóle začuwa a hódnoći

naše serbske byće a traće. Hižo tekst narodnje hymny je džěl, z kotrymž so dr. Kessner zaběra. W originalnym teksće Handrija Zejlerja rěka w druhej štućce: „Časo přitomny, zakčěješ nam ty?“ To je wulki rozdžěl k džensnišemu tekstej. Bohužel to najskeje za naš čas bóle přitřechi.

Ze zajimom wobhladaš sebi wobraz Měrcína Nowaka-Njehornského w jeho domje. Wobraz jandžela pěstona, kotryž wupřestrěwa křidło nad klečacej žonu, za njej mandželski z kijom a serbskej čapku a wězo lipowe łopjeno wuměta.

Dale namakaš tam rězbarjenu desku z napisom: „Božo, wonchod požohnuj, a naš nutřchód, hdžež my džemy. Wšědny chlěb nam přihotuj, pomhaj, hdyž so prócujemy. Žohnuj nas na smjertnym łožu, wzmi nas k njebieskemu zbožu.“

Dodać chcu, zo widžach dr. Kessnera na Kocorowym koncerće w Ketlicach, w Delanach na poswěćenju tafle za Jana Kiliána, na zarjadowanju w Hodžiju. Wšudže, hdžež dže wo serbstwo, tam jeho wuhladaš.

Jan Wjenka, Wotrow

Loni wušła kniha dr. Křescána Kessnera

Wo Serbach na Dnju diaspory w Kamjencu

Sakski Dzeń diaspory wotmě so sobotu, 19. junija, w Kamjencu. Na njón přeproso diasporny skutk sakskeje krajneje cyrkwe, Gustawa-Adolfowy-skutk w Sakskej z. t., sobustawow a zajimcow. W Marinej cyrkwi, Kamjenskej hłownej cyrkwi, zahaji so dzeń z nutrnosću wosadneho fararja Michaela Gärtnera, kotryž zdobom wo swojej wosadźe a ewangelskim žiwjenju we wokolnych katolskich wosadach rozprawješe.

Serbski superintendent Krystof Rummel jako hłowny hósć zeńdženja porěča potom wo serbskich ewangelskich křesćanach, kotraž tworja „diasporu w diasporje“. Při tym da dohlad do stawiznow kónčiny. Wosebje pokaza na přikładze Hodźijskeje wosady na hłowne momenty ewangelsko-serbskeje pobožnosće. Jimaše, zo wuži watej so wot dweju konfesijow, kiž stej tak blisko hromadže žiwej, přeco hišće rozdźelnej wariante Wótčenaša. Skónčnje rozprawješe referent wo načasnych wužadanjach kaž wo strukturnej reformje krajneje cyrkwe a jeje scěhach za serbskich křesćanow. Runje diskutuje wo tym su so dótknuli serbskeho wědomja mnohich wobydlerjow a su je skrućili. Na tajke wašnje budže tež cyrkwinske žiwjenje Serbow swój puć do přichoda namakać. Wo tym swědča nic naposledk prawidłowne serbske kemše, měsačne wuchadženje časopisa Pomhaj Bóh a dalšich serbskich publikacijow. Runje na nabožnych zeńdže-

Serbski superintendent Krystof Rummel přednošowaše na Dnju diaspory w Marinej cyrkwi w Kamjencu wo ewangelskich Serbach.

Foto: Jan Šober

njach móžež dožiwić, kak Boži duch ewangelskich křesćanow serbskeho pochada hromadže wjedže a zhromadnosć dari.

W tutym nadzījepotnym duchu swjećachu ordinowani sobustawojo njedźelu, 20. junija, w Smječkecach, Hlince (Cun-

nersdorf), Kamjencu a Halštrowej kemše. Na nich so tež próstwa zwurazni, zo by Bóh ewangelske žiwjenje Serbow w regionje dale zdžeržał a zohnował.

Jan Šober
z němčiny T.M.

Serbska předarška konferenca we Wochozach

Wutoru, 15. junija, zetkach so fararki a fararjo ze serbskim wosadnym džětom we Wochozach k swojemu lětnemu wuradźowanju. Korony dla bě so přenjatny termin přestorčić dyrbjał, dokelž měješe so wosobinske zetkanje duchownych z Hornjeje a z Delnjeje Łužicy za wažne. Přeni króć wobdźělištaj so na zetkanju fararka Bettina Jordanov z Klětna a farar Tobias Jachmann z Baršca.

Po nutrnosći w cyrkwi zetka so konferenca w Šwjelowej bróžni, kotraž bě so w zańdženych lětach dospołnje wobnowiła a ma nětko jako drohoćinka při puću do Parka bładženkow wšednje wotewrjena być. Jednotliwi duchowni podachu wosobinske rozprawy wo swojim serbskim džěle. Předstaji so Rakečanski spěwnik za dwurěčne kemše we wosadach a wujedna so rozdźělenje duchowneho słowa za Pomhaj Bóh. Dale dorěčachu so hišće nadrobnosće nastupajo serbski cyrkwinski dzeń w Mósce.

Hłowne čezišćo wuradźowanjow běchu planowanja za Łužiski cyrkwinski dzeń, kotryž ma so wot 24. do 26. junija 2022 w Zhorjelcu wotměć. Serbja z Hornjeje a z

Na Serbskej předarškej konferency we Wochozach zhromadźeni duchowni, wotlěwa doprawa přědku: Stefan Reichelt, Bluń; Ingolf Kšénka, Janšojce; Katharina Köhlerowa, Dešno; sup. Krystof Rummel, Hodźij; Bettina Jordanov, Klětno; zady: Daniel Jordanov, Klětno; Thomas Haenchen, Bukey; Tobias Jachmann, Baršć; a sup. n. w. Jan Malink, Budyšin Foto: privatne

Delnjeje Łužicy wuhotuja sobotu program. Po přehladanju wšelakich přidžětow wupraji so farar Jachmann zwólniwy, modraciju zarjadowanja přewzać.

W dwanaćich bě připolndiša modlitwa w cyrkwi. Ze zhromadnym wobjedom zakónči so wosma Serbska předarška konferenca.

Jan Malink

Jurij Brósk: Dopomnjenki na mlode lěta (10)

Třeći dzeń swjatkow jědzech ze sotrami a dalšimi serbskimi spěwarjami do Smječkčanskich kupjelow na serbski koncert, při kotrymž sobu skutkowach.

Dalši wupućowarjo

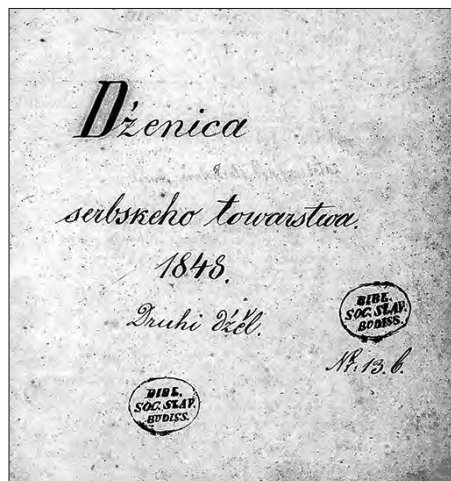
Powšitkowny njeměr w swěće rozpjerši šulerjow kaž wučerjow a wosebje tež mje, kotryž so spěšnje zahorjach. Nimo teho so moje přeće za wupućowanjom znowa wožiwi z wupućowanjom kandidata Pjencka z Bělšec [*Handrij Pjenck, 1808–1849, duchowny serbskich wupućowarjow 1849 do Awstralije*], studijneho přećela mojeho nana.

Pjenck bě so 8. junija 1849 wot superintendenta Šołty w Křišowje [*Arnošt Šołta, 1793–1858, farar a superintendent w Křišowje*] ordinował. 22. julija měješe w Budestecach swoje rozžoňowanske předowanje, ke kotremuž bě so wjele wupućowarjow zešlo. Cyrkej bě kopata poľna kemšerjow, kotřiž so rozžoňowacemu bohaty dar skladowachu. Pjenck wotjědže přez Zhorjelc, schori pak bohužel po puću a zemrě w chariteji w Berlinje. Jeho wupućowarska skupina, kotraž hłownje ze Serbow wobsteješe, bě hłuboko poražena.

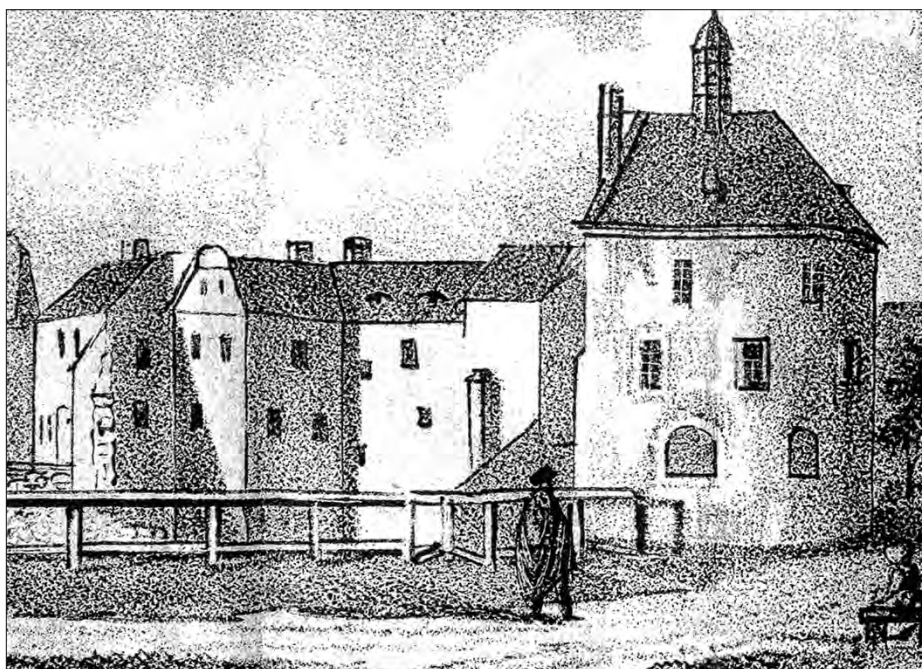
Mojej staršej so tež wěsty čas z myslu nošeštaj, něhdže za dwě léce do Awstralije wupućowac. Hdyž pak 8. awgusta powěsć wo Pjenckowej smjerći dóndže, bě naležnosť wotbyta.

Kriza w šuli

Štwórtk, 6. septembra 1849, zdžěli mi nan, z prawom rozhorjony nad mojej hubjenej znamku, zo mam na Michała šulu wopušćić a rjemjesło nawuknyć. Po tym zo běch jeho wo wodaće prosył, namotwješe mje přećelnje, prawje pilny być, zo bych mje z lepšej znamku přiwarzali do druheje šule. Najprjedy pospyta nan mje na wjerchowsku šulu do Mišna dać. Ale za to běch hižo přestary.

Dženic Budyskeho towarstwa serbskich gymnaziastow Societas Slavica Budissinensis z lěta 1848, kotrehož horliwy sobustaw tehdy Jurij Brósk bě Repro: SKA

Budyski gymnazij, kotryž Jurij Brósk wot 1845 do 1850 wopytowaše

Repro: SKA

Moje šulske wukony pak so njepolepšichu, dokelž njenadeńdžech měra k džětu. Stajnje so znowa rozpjeršich přez serbske towarstwo, serbski koncert 5. oktobra w „Troč lipach“, při kotrymž z bratrom Božidarom sobu spěwachmoj, wulěty serbskeho towarstwa – skrótka: přez politisku rozbudženosc časa. Nimo teho mējach přeco hišće džěšćowske požadanje za wupućowanjom, wo čimž 9. januara 1850 naněj pisach. Přez to so nan jara rozhorja a pozbudžowaše mje k zastupej do druheje šule, wšako běch tola w přěnych lětach dobre wukony docpěl.

Tehodla jědžeše nan 30. januara do Drježdžan k dr. Pfulaj [*Křesćan Bohuwěr Pful, 1825–1889, rěčespytnik, wučer na Křižnej šuli*], zo by so dla tamnišeje Křižneje šule wobhonił. Tón radžeše k wopytej šule w Žitawje, hdžež pak so naněj 19. februara scyła njelubješe, tak zo hnydom zaso do Drježdžan jědžeše mje přiżewi na tamnišu šulu kadetow, čehož pak so mi scyła nochcyše.

22. februara 1850 wopušćich Budyski gymnazij a wopytowach priwatnu wučbu matematiki pola twarskeho mištra Hojbjana, hdžež hač do 16. měrca zaso rady wuknjach.

Njedzělu, 17. měrca, jědžeše nan wječor ze mnu do Drježdžan, hdžež mje wot 18. do 23. měrca na kadetowej šuli pruwowachu. Hačrunjež so wyši leutnant von Oertzen jara přećelnje ze mnu rozžoňowa, njemějach wulkeje nadžije, zo mje přiwozmu. Po rewoluciskim léce chychu předewšěm přiwarzac 25 feldweblow, kotřiž běchu so tehorunja pruwowac dali. Njerjane běchu dny njewěstosc. Runja mnohim druhim zhonich skónčnje sobotu do

jutrow, 30. měrca, zo njejsym přiwarzaty, zo pak mje wěsće bjeru, hdyž so znowa přiżewju. Lubaj staršej njeběštaj zrudženaj, ale skerje zwjeselenaj: „To je wěsće k něčemu dobre!“

Jutrowne swjate dny wopytachu nas zaso Polak Zmorski, kapłan Buk, primaner Jenč. – Kak jara a kak husto je so přez wjele wopytow měrne wojbne žiwjenje kazyło, so maćeri a sotram džěto nabrěmjenilo, su so dochody přetřebali!

Póndzělu, 8. apryla, mi dušny nan porokowaše, kelko staroscow sym jemu načinił. Naliči mi tři móžnosće, mjez kotrymiž smědzach wolić: 1. Hač chcu do druheje šule zastupić abo 2. wopytać přiřhotowanisku šulu za kadetownju abo 3. doma z jeho přistajenym džělać a potom do Ameriki wupućowac.

Z hórkiimi sylzami prošach nana wo wodaće, slubich pilnosć a prošach, zo njech ze mnu na Žitawskej šuli pospyta. Na to wotmotwi starosciwy nan lubosciwyje a přećelnje, zo chce moje přeće rady dopjelnić. W mojim dženicu, kotryž pisach serbsce, zo bych so w serbsčinje wukmanił, steji k temu dale:

„Kak mózach jenož tak njedžakowny być. Ach, Božo, wodaj mi mój hrěch a zarunaj lubymaj staršimaj jeju wulku dobroćiwosć. Popoľdnu so rozžoňowach w Budyšnje. Mojej lubej čěce Görnerowa a Sawowa so nad mojim rozsudom wosebje radowašej. Ach, luba četa, Bóh zaplać ći wšu twoju lubosć, prócu, sćerpnosć a wšitke twoje dobre rozwućowanja. – Wječor dopřiřhotowach swoje waćoki.“

*Teksty wubrata a přežožita
Trudla Malinkowa
Pokročowanje slěduje*

Logo za Hodźijsku wosadu

Hižo někotre lěta smy w Hodźijskim cyrkwiskim předstejičerstwje wo logu za swoju wosadu rěčeli, bjez toho zo móžachmy so dojednać. Nowe logo Serbskeho wosadneho zwjazka pak je naše předstejičerstwo pohnuło, samsnu studentku prosyć, zo wona tež logo za Hodźijsku wosadu wuwije. Tute logo njeje překomplikowane, ale pokazuje našu cyrkej wo zapada z charakteristiskimaj kónčkomaj wěžow. W kulojtym napismje je mjeno wosady dwurěčnje wotčišćane: „Ew.-luth. wosada swj. Pětra a Pawoła w Hodźiju“. Pod logom steji kóždy raz krótka informacija wo wotpowědnym domje.

Kóždy wopytowar Hodźija móže nětko tele logo na našich pječ twarjenjach němšce a serbsce čitać. Tež wobydlerjo Čerwjnych Noslic móžeja na małej tafličce skónčnje zaso zhonić, kak jich wjeska serbsce rěka. Na wjesnych taflach tam serbske mjeno mjenujcy bohužel pobrachuje, dokelž wjeska komunalnje Zemicam-Tumicam přisłuša.

Krystof Rummel

Nowej loze Hodźijskeje wosady a Serbskeho wosadneho zwjazka při Hodźijskej farje

Foto: Krystof Rummel

Z předsydstwa SET

Po dlěšej přestawce dla korona-pandemi je bě so předsydstwo Serbskeho ewangeliskeho towarstwa dnja 15. junija w Serbskim domje w Budyšinje zešto a wo dalšej dźěławosći wuradźowało. Swójbny swjědzeń přihotuje so za 11. september w Hrubjelčicach, dźěłarnička serbskich Bjesadow za 9. oktober w Rakecach a nabožny kónč tydženja so planuje wot 22. do 24. oktobra w Hainewalde. Lětuša hłowna a wólbna zhromadźizna wotměje so 31. oktobra w Ketlicach zhromadnje ze spominanjom na fararja Michała Domašku, kotrehož rownišćo je so loni wobnowiło. Wo wšitkich tutych zarjadowanjach so nadrobniše informacije sčasom w Pomhaj Bóh wozjewja.

Składnostnje klětušeho 800lětneho jubileja Bukey so poskići, tam tež Serbski ewangeliski cyrkwinski džen zarjadować, kotryž budže 11. a 12. junija 2022.

Měrcin Wirth

Nowa nasćenowa protyka wo Łužicy

Pod titulom „Łužica – Łužyca – Lausitz“ je w nowym formaće wušoł dalši lětnik woblubowaneje nasćenoweje protyki LND. Wot wudaća za lěto 2022 spožča znaty serbski fotograf Maćij Bulank ze swojimi fascinowacymi wobrazami trojorěčnemu kalendrej wosebity raz. Bulank je jako fotograf jara wuspěšny, hakle loni je wobrazowy zwjazk „Jutry doma. Osterreiten“ wozjewił. Do toho bě z knihomaj „Prjedy hač woteńdžeš. Bevor du gehst“ wo Serbowkach, kiž hišće wšednje swoju drastu noša, a „Pola katolskich Serbow“ wjele připóznaca žnjat.

W swojej nasćenowej protyce prezentuje nětk přewažnje krajnowe wobrazy wo Hornjej, Delnjeje a srjedźnje Łužicy. Na někotrych łopjenach so tež ta abo tamna krasna cyrkej jewi, kotrychž je we Łužicy mnoho, wšako stej Serbstwo a křesćanska wěra kruće ze sobu zwjazaneje. Tež brilantne detailowe wobrazy z cyrkwjow debja protyku.

LND

Łužica – Łužyca – Lausitz 2022, nasćenowy kalender, fotografije: Maćij Bulank, dwutyždźenski kalender z 28 łopjenami a titulnym łopjenom, 33 x 35 cm, spiralna wjazba, 978-3-7420-2653-8, 15,00 €

Wučbnica zaso na předań

W 4. nakładze předleži znowa w lěće 2000 wot Jany Šoćineje a Edwarda Warnarja w LND wudata wučbnica „Obersorbisch im Selbststudium / Hornjoserbsčina za samostudij“.

Wučbny material je za zajimcow, kotřiž chcedža w samostudiju hornjoserbsku rěč nawuknyć a su wysoko motiwowani. Kurs wobsteji z lekcijow, w kotrychž so wuknja-

cemu systematisce znajomosće hornjoserbsčiny posrědkuja, při čimž steja gramatiske problemy w srjedzišću. Přez mnohe zwučowanja, krótke teksty z literatury kaž tež serbske spěwy a přisłowa so znajomosće pohłubšeja. K wučbnemu materialej słušeja serbsko-němski a němsko-serbski słowničk, wułušćenja jednotliwych zwučowanjow a gramatiske přehlad w formje tabulkow; dodata je CD z wubranymi tekstami a přikładami.

LND

Jana Šoćina / Edward Warnar, Obersorbisch im Selbststudium / Hornjoserbsčina za samostudij. Ein Sprachkurs für Unerschrockene. Rěčny kurs za njebojaznych, 4. nakł., 336 s., kruta wjazba, CD

Wroblík-Frido-kniha

Wroblík Frido a jeho přečeljo su zaso po puću – w nowej ptačokwasnej stawiznje spisowacelki Jěwy-Marje Čornak, kiž swój wuspěšny rjad z tym dale wjedže. „Kak su wroblík Frido a jeho přečeljo sroki pjekli“ rěka najnowša kniha z LND, kiž na rjany zymski nałožk přihotuje. Stawizna powěda wo tym, što činić, hdyž pjekar nahle schori, kiž ma za kwasnu hosćinu sroki napjec. Wupruwowany team wokoło wroblíka Frida a jeho přečelow wě sej kaž přeco radu. A dypkownje k ptačemu kwasej steja slódnje pjekča na blidze.

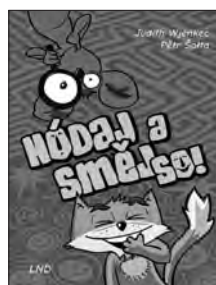
LND

Hódančka a žorty

Kniha poľna hódančkow a žortow za cytu swójbu je w LND wušta a budži cyle wěsće pola někohožkuli předwjeselo na prózdny a dowolowy čas. Pod titulom „Hódaj a směj so!“ předleži barbnje wot Štefana Hanuša wuhotowana kniha za dźěci wot 7 lět. Wjac hač 200 šćipatych žorčikow je šefredaktor Płomjenja Pětr Šoća zezběrał, Judith Wjenkec pak je sej kopicu zajimawych hódančkow wumysliła. Wšojedne, hač su dźěci z přečelimi po puću, w šuli abo doma ze swójbu – z tutej knihu je wostuda tabu.

LND

Powěsće

Mały Wjelkow. Fararjo Budyskeje wokoliny zetkachu so 9. junija na službne wuradźowanje w Małym Wjelkowje. W cyrkwinskej žurli witaše jich cyrkwinski předstejičer Domschke z nutrnošću. Hłowny dyk bě přednošk dr. Lubiny Malinkoweje wo wuznamje Małeho Wjelkowa. Wona wuzběhny městno jako serbski Ochronow z wulkim wuznamom za serbske kulturne stawizny, jako srjedzišćo misioniskeho hibanja a sotrownju jako atraktiwnu formu zhromadneho žiwjenja. Po přednošku wjedžeše knjeni Rinecker po sotrowni, štož je cyły kompleks twarjenjow, kotraž su originalnje zdźeržane a wo kotrychž wobnowjenje so spěchowanske towarstwo prócuje.

Slepo. Na hłownej zhromadźiznje Domowiny 12. junija w Slepom wuzwoli so dr. Hartmut Leipner z Choćebuza za městopředsydu Domowiny. Ze 87,3 procentami wotdatych hłosow docpě při tym dobry wólbny wuspěch. Hromadže z předsydu Dawidom Statnikom a dalšim městopředsydu Markom Hančikom steji wón nětko na čole třěšneho zwjazka Serbow. Dr. Leipner je zdobom předsyda Towarstwa za spěchowanje serbskeje řeče w cyrkwi a člon předsydstwa delnołužiskeje Mašicy Serbskeje.

Njeswaćidło. Pod napismom „Für Kirche und Fledermäuse“ rozprawješe tydzenik sakskeje krajneje cyrkwy DER SONNTAG w swojim wudaću z 13. junija wo lětušich twarskich napravach na Njeswačanskim Božim domje. Nastawkej z pjera Irmele Hennig stej přidejte foće.

Hrodzišćo. Pod titulom znateho kěrliša Paula Gerhardta „Pój, wutroba, a wjesel so“ wuhotowaše chór Serbskeho ludoweho ansambla njedźelu popołdnu, 13. junija, koncert w hrodowskim parku w Hrodzišću. Pod nawodom chóroweho direkto-

ra Andreasa Pabsta zaklinčachu serbske, česke a němske skladby. Nažel wotmě so koncert bjez moderacije, tež chłódne a wětřikojte wjedro cyłkownej atmosferje njetyješe. Předwidžane wospjetowanje koncerta w Budyšinje dyrbyeše schorjenja dla wupadnyć.

Budyšin. W přihotach na 100. rōčnicu znowazaloženja Drježdžansko-Mišnjanskeho biskopstwa wotmě so pōndźelu, 14. junija, w ewangelskim dźělu Budyskeje Pětriskeje cyrkwy ekumeniska Boža služba. Zhromadnje z biskopomaj Heinrichom Timmereversom a Tobiasom Bilzom swjećachu ju tachantski farar Wito Šćapan, superintendent Tilmann Popp a fararka Cornelia von Ruthendorf-Przewoski. Z něhdže sto kemšerjemi wopominachu w Božej službě křćeńcu jako źórtlo a zaklad křesćanskeho žiwjenja. Do kemšow běštaj biskopaj ekumeniski tachantski wobchod wopytałoj.

Drježdžany. Z kemšemi w Křižnej cyrkwi wopominaše sakska krajna cyrkej 27. junija njeboh krajneho biskopa Johanna Hempela. Předowanje mješe nětčiši sakski biskop Tobias Bilz, wopominansku narěč starobiskop Volker Kreß. Biskop Hempel bě 23. apryla 2020 w starobje 91 lět zemřel. Koronapandemije dla bě so pohrjeb tehdy jenož w małym kruhu wotměć móhl. Promowowany teologa nawjedowaše saksku krajinu cyrkej wot 1972 do 1994. Wot 1991 do 1997 bě wón zastupowacy předsyda Rady ewangelskeje cyrkwy w Němskej (EKD).

Dary

W meji je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 50 eurow a za Pomhaj Bóh 142 eurow, 100 eurow, dwójce 12 eurow a 10 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 175 lětami, 13. julija 1846, narodži so farar **Matej Urban** jako syn žiwnošćerja w Turjom. Wotročeny w duchu Jana Kiliana, wopyta wón gymnazij w Zhorjelcu a studowaše teologiju w Halle, Lipsku a Wroćawju. Duchownstwo nastupi 1872 jako pomocny farar w starolutherskimaj wosadomaj Wukrančicy a Klětno, kotrymajž po krótkim intermecu w Němcach wot 1875 hač do 1902 jako farar služese. Hajenje serbskosće w jeho wosadomaj ležeše jemu na wutrobie. Wo tym swědča do džensnišeho we Wukrančicach serbska napismowa tafla při lutherskej šuli z lěta 1872, serbsko-němska napismowa tafla nad zachodom do cyrkwy z lěta 1877 kaž tež dwurěčne napisy na wobloženjach łubjow w Božim domje. W swojimaj wosadomaj bě wón posledni serbski farar. Přibě-

raceje hłuchosće dla poda so kōnc lěta 1902 dočasnje na wuměnk. Ze swójbu přesydlu so najprjedy do Budyšina, hdžež synaj gymnazij wopytaštaj, a 1910 do Chróstawy, hdžež kupi sej nowy wosobny dom z mjenom „Villa Daheim“, kotryž džensa hišće na Šerachowskej dróze 3 steji. We wuměnkarskich lětach wěnowaše so serbskemu basnistwu, přenese „Odyseju“ a „Ilijadu“ a sta so tak ze „serbskim Homerom“. Wón zemřel 1931 w Chróstawje a wotpočuje w swójbny mrownišću na starolutherskim pohrjebnišću we Wukrančicach. T.M.

Row Mateja Urbana a jeho swójbny na starolutherskim pohrjebnišću we Wukrančicach

Foto: Trudla Malinkowa

Přeprašujemy

- 04.07.** 10.15 **5. njedźela po Swjatej Trojicy** kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)
- 12.00** nutrnošć w serbskim rozhlōsu (fararka Malinkowa)
- 06.07.** 19.00 **wutora** Bjesada na kantoraće w Hodźiju z čitanjom dr. Křesćana Kessnera
- 11.07.** 10.00 **6. njedźela po Swjatej Trojicy** kemše z Božim wotkazanjom w Janskej cyrkwi we Wojerecach (sup. n. w. Malink), přizamknje so program Serbskeho domizniskeho dnja
- 15.07.** 18.30 **štwórtk** Bjesada na farje w Bukecach
- 18.07.** 08.30 **7. njedźela po Swjatej Trojicy** kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. n. w. Malink)
- 12.00** nutrnošć w serbskim rozhlōsu (sup. n. w. Malink)
- 01.08.** 10.15 **9. njedźela po Swjatej Trojicy** kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Rummel)
- 12.00** nutrnošć w serbskim rozhlōsu (sup. Rummel)
- 04.08.** **srjeda** Hodzijska Bjesada na wopyće we Łazu (cyrkej a Dom Zejlerja a Smolerja)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.č., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišč: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT
Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowneho sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.
Lětny abonement plaći 8 eurow.